

Den där långa bron

Ibland blir jag tillfrågad om ”den där långa bron som gick till Skäret”. Och vad vet jag om den? Just ingenting.

Gotthard Franzén, som var från det som idag är Klubbvägen 110, påstod att bron ”var mitt på vårt skifte”.

Den gamla kustlandsvägen gick genom byn ner mot Holmen och halvvägs mellan nuvarande Klubbvägen och Holmen svängde den åt vänster, passerade DäLn (Klubbvägen 20), fortsatte mot Eurn (Klubbvägen 98), vidare förbi Eur-Gusta, som flyttades upp till nya vägen 1898, och vidare mot det vi kallar Petterssonskurvan (Klubbvägen 201). Där fanns under en tid en kvarn i Holmbäcken som korsas av Klubbvägen idag. Den gamla vägen korsade Mårtisbäcken cirka hundra meter nedströms nuvarande bro.

Åter till Franzén. Det bör ha varit en vägstump på cirka hundra meter från vägen ner mot strandkanten där den långa bron tog vid.

Finns det då några resenärer som har beskrivit bron? Linné var upptagen av blommor och annan växtlighet men måste ju ha passerat över bron på sin resa. Om bron skriver han ingenting, åtminstone inte i boken *Carl von Linnés LAPPLÄNDSKA RESA* som är den jag har använt mig av.

I *Carl von Linnés LAPPLÄNDSKA RESA* hittar man följande från juli 1732:

”D. 21. Reste från Piteå gamla stad, ankom om aftonen till Luleå nya stad. Moarna stodo nu vita av *Linagrostis spica erecta* och *spicis dependentibus*. Kärren vita av *Ledum*; *Chamemorus* begynte försvinna. Skogarna vita av *Trientalis* och *Mesomora*, vilka nu begynte taga av och i dess ställe *Myrtillus*, kröson, odon, blåbär, *Melampyrum* et *Geranium*. Ängarna helt gula av *Ranunculus erectus*. Åkrarna några gula av *Brassica campestris*, varest *Behen* lagade sig att stiga fram vid den förras slut. Rinnlarna vita av *menyanthes*. *Linagrostis* och *Salices* begynte nu släppa sina frö.”

Några växter som Linné nämner:

Linagrostis spica erecta och *spicis dependentibus* (turdun och ängsull).
Kärren vita av *Ledum*; *Chamemorus* begynte försvinna (skvattram, hjortron).
Trientalis (skogsstjärna) och *Mesomora*, *Myrtillus*, kröson, odon, blåbär,
Melampyrum (kovall av olika slag) *Geranium* (nävor).

Ängarna helt gula av *Ranunculus erectus* (smörblomma).
Brassica campestris (åkerkål), Behen (?).
Rinnlarna vita av *menyanthes* (det handlar nog om vattenklöver med det klingande namnet *Menya'nthes trifolia'ta*)
Linagrostis och *Salices* (vide) begynte nu släppa sina frö.
Min okunnighet när det gäller växter är omfattande och latinska namn ändras ibland så därför kan fel förekomma ovan.

Linné företog sig sin Lappländska resa 1732. Tjugosex år senare var det dags för Abraham Abrahamsson Hülphers att starta sin resa mot våra nordliga trakter. Han hade andra avsikter med sin resa än vad Linné hade och såg således helt andra saker.

Om Linné framför allt studerade växtligheten på sin resa så intresserade sig Hülphers för en massa annat. Linné skrev ingenting om Ersnäs och den långa bro som fanns här. Men Hülphers lade verkligen märke till den, både på upp- och nervägen.

Och vad skrev han då om den”?

Den 26 juli 1758, som var en onsdag, lämnade han Rosvik och skriver:

”Ifrån Rosvik resan till Ersnäs. Det wakra wädret gjorde nu landtmanen omtänkt at bärga det på slag liggande hö. Uppsättningar skedde i helt små bölor, som emot wåre såtan eij ineholt 1/16 storlek. Inkörningen skedde med oskodde slädar. Wid Ersnäs war den största bro, som man någonsin sedt, öfwer en stor å men widlyftig myra, som geck närt intill hafssjön och synes efter omständigheterne igengrodd. Bron hade efter skedd räkning wid öfwerfarten 188 afdelningar ock wäl så många brokistor. Hwarje afdelning ineholt 25 á 28 stockar i bredden, som utgiorde 8 alnars längd. Således i det aldra minsta ineholt bron 4700 stockar till betäckningen och war öfwer 1500 alnar i längden. Skjutsbonden sade, at den wore öfwer 2000 al. Bönderne bygga dene broen, och äro 3 bönder tillhopa om 5 famnars byggnad.”

Den gode Hülphers fortsatte sin resa men även han kom till en vändpunkt. Och lördagen den 5 augusti var han åter i Ersnäs och återsåg den långa bron. Och då skriver han:

”Den under d. 26 juli omnämnde bro wid Ersnäs mättes med stång och ineholt 1430 alnar i längden, 8 al. i bredden. Stockar woro öfwer 4240, *som räknades med wisso* (min kursiv.). Brokar woro 95. Således är thenne största bro, som finnes i hela Norrland. Hästar ymsades i Ersnäs – sedarmere i Rosvik.”

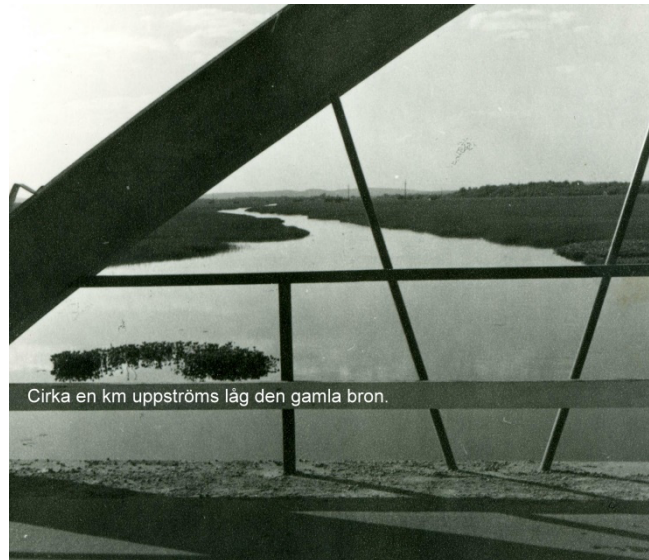
Vi är några intresserade som har sökt efter bron. Vi har gått och stuckit ner smala armeringsjärn i hopp om att hitta åtminstone något brokar.

Men förgäves. I samband med muddringen av ån har vi sett en anhopning av stenar vid bortre kanten men denna har nu rasat ner i ån och mig veterligt har ingen ägnat någon möda åt att söka där.

I samband med att Klubbvägen rustades upp gjordes en enklare väg vid sidan av den gamla bronsträckning. Det företogs en del grävning och då kom en stock upp som av allt att döma hade ingått i bron. Vi fick tillstånd att såga loss ett stycke som vi sedan sände in för dendrokronologisk undersökning. Men vi hade ingen tur med oss. Denna undersökning gjordes då på tall (furu) och stocken vi hittat var från en gran.

Det är ovisst om någon har intresserat sig för att söka bron i senare tid.

Leif Lundström, i december 2022.

Cirka en km uppströms låg den gamla bron.